

УДК 373.2/3.091.2.014.3:005.336.2

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту післядипломної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 4 від 31 травня 2021 року)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Войцехівський М. Ф., директор Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент;

Івашньова С. В., заступниця директора Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидатка педагогічних наук, доцентка;

Кочерга О. В., заступник директора Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент;

Гончаренко А. М., т. в. о. завідувачки кафедри дошкільної та початкової освіти Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидатка педагогічних наук, доцентка;

Дятленко Н. М., доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидатка психологічних наук, доцентка;

Меленець Л. І., доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидатка педагогічних наук.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Митник Олександр Якович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Карлінська Яніна Валеріївна, заступниця директора, викладачка Циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидатка педагогічних наук.

Компетентнісне спрямування дошкільної та початкової освіти в умовах нової української школи: збірник матеріалів III Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 15 грудня 2020 р. / Автори та упоряд.: М. Войцехівський, С. Івашньова, О. Кочерга, А. Гончаренко, Н. Дятленко, Л. Меленець (електронне видання). Київ : ІПО КУБГ, 2020. 285 с.

До збірника ввійшли тези та статті учасників III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «**Компетентнісне спрямування дошкільної та початкової освіти в умовах нової української школи**». У роботах розглянуто питання, пов'язані з різними аспектами, напрямками і підходами, що поєднуються спільною основою компетентнісно орієнтованої освіти. Осмислення концептуальних основ такого підходу, внесок у розробку теорії та методик, питання усвідомлення специфіки діяльності системи освіти та суб'єктів освітнього процесу були предметом обговорення Інтернет-конференції. Позиції авторів є результатом екстраполяції, аналізу інформації та досвіду про стан розробки й впровадження компетентнісної ідеї.

Збірник адресовано науково-педагогічним, науковим працівникам, докторантам, аспірантам, студентам, педагогам-практикам і всім, хто цікавиться питанням розвитку дошкільної та початкової освіти в умовах нової української школи на компетентнісних засадах.

УДК 373.2/3.091.2.014.3:005.336.2

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

© Інститут післядипломної освіти КУБГ, 2020

© Войцехівський М., Івашньова С., Кочерга О., Гончаренко А., Дятленко Н., Меленець Л.
(автори-упорядники), 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
1. Осмислення проблеми життєвої компетентності в першій третині XXI століття	
Гагаріна Наталія Павлівна, Скуренко Світлана Леонідівна Дослідження якості дошкільної освіти з використанням міжнародного інструменту оцінювання ECERS.....	9
Кочерга Олександр Васильович Психологічні чинники в формуванні життєвої компетентності.....	16
Мариновська Оксана Яківна Діагностичний інструментарій визначення рівня сформованості ключових компетентностей учнів.....	18
Матяшук Валентина Петрівна Виклики, що стоять на шляху впровадження компетентнісних підходів в Новій Українській Школі першої третини XXI століття.....	22
Подліняєва Оксана Олександрівна Розвиток медіакомпетентності учасників освітнього процесу на прикладі соціальних мереж.....	28
Тіхонова Наталія Георгіївна, Іванова Світлана Григорівна Налагодження партнерських відносин вчителя з батьками як умова формування життєвих компетентностей молодших школярів.....	37
2. Формула НУШ: реалізація за ключовими компонентами	
Бодунова Наталія Анатоліївна Дитиноцентризм як один із базових компонентів формули НУШ.....	42
Говоруха Людмила Петрівна НУШ як платформа для розвитку навчально-пізнавальної діяльності учнів початкової школи.....	45
Дроботько Ірина Дмитрівна Психолого-педагогічний супровід навчально-пізнавальної діяльності учнів першого класу.....	47
Дудар Лілія Миколаївна Лепбук – педагогічна ідея для колективної роботи, що не закінчується після дзвінка.....	51
Кириленко Ольга Сергіївна Умови формування навичок 4К на уроках читання в НУШ.....	53
Ковальська Тетяна Григорівна Розвиток творчих здібностей учнів початкової школи шляхом впровадження LEGO-технології.....	58
Колесник Лілія Вікторівна Секрети логічного міркування на уроках у початковій школі.....	61
Кондратова Вікторія Вадимівна Вплив образотворчої діяльності на емоційний стан молодшого школяра.....	64
Копійка Людмила Петрівна Розвиток дослідницьких компетентностей учнів початкової школи в умовах навчання у НУШ.....	72
Котелянець Наталка Валеріївна Формування технологічної культури учнів початкової школи.....	75

Кравченко Ірина Миколаївна <i>Соціально-емоційне та етичне навчання як платформа для розвитку емоційного інтелекту учнів початкових класів на уроках читання в умовах НУШ.....</i>	<i>79</i>
Кравчук Лариса Володимирівна <i>Читання з розумінням як складова читацької компетентності молодшого школяра.....</i>	<i>87</i>
Лазебний-Чоловський Дмитро Миколайович <i>Сучасні методи та засоби організації уроку фізичної культури за стандартами НУШ.....</i>	<i>89</i>
Любимова-Лисиця Марина Валеріївна <i>Музично-ритмічне тіловиховання учнів початкових класів на уроці фізичної культури.....</i>	<i>92</i>
Найдьон Катерина Валеріївна <i>Практичний аспект формування мотивації учнів молодшого шкільного віку до читання в умовах НУШ.....</i>	<i>94</i>
Нетеса Людмила Василівна <i>Розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи.....</i>	<i>98</i>
Третяк Ольга Петрівна <i>НУШ як платформа формування моральних цінностей у молодших школярів.....</i>	<i>102</i>
Чернецька Олена Георгіївна <i>Формування просторових уявлень молодших школярів у процесі організації навчання в Новій українській школі.....</i>	<i>106</i>
Щербина Вікторія Миколаївна <i>Активізація пізнавальної активності молодших школярів: п'ять Великих історій Монтессорі.....</i>	<i>111</i>
Юстенюк Олена Сергіївна <i>Вивчення творчості В.О.Сухомлинського в контексті НУШ на уроках з «Літературного читання» в початковій школі.....</i>	<i>114</i>
Янковська Інна Миколаївна, Латиш Олеся Олегівна <i>Психолого-педагогічні аспекти формування творчих умінь молодших школярів засобами образотворчого мистецтва.....</i>	<i>116</i>
Янковська Інна Миколаївна, Прохоренко Юлія Леонідівна <i>Формування компетентностей молодших школярів у мистецькій освітній галузі.....</i>	<i>121</i>
 3. «Канва» компетентнісного підходу в розвитку дитини дошкільного віку: розмаїття та варіативність	
Горська Олена Олександрівна <i>Монологічна компетенція дошкільників як показник мовленнєвої готовності до навчання в школі.....</i>	<i>125</i>
Діхтієвська Тетяна Олександрівна <i>Співпраця закладу дошкільної освіти та НУШ у національно-патріотичному вихованні дітей.....</i>	<i>129</i>
Дятленко Наталія Михайлівна <i>Компетентнісний підхід: можливості для змін у дошкільлі.....</i>	<i>131</i>
Іваненко Марія Сергіївна, Іваненко Марта Елеонора Сергіївна <i>Вікові особливості музичного розвитку дитини дошкільного віку.....</i>	<i>134</i>
Кіндей Леся Григорівна <i>Елементи ТРВЗ-педагогіки в мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку.....</i>	<i>137</i>

Ковтун Єлизавета Федорівна <i>Інтегрований підхід у процесі формування медійних та інформаційних навичок дітей дошкільного віку</i>	144
Мартін Аліна Миколаївна <i>Наступність формування природознавчої компетентності між дошкільною і початковою освітою у процесі фенологічних спостережень</i>	149
Нікітіна Олена Олександрівна <i>Розвиток критичного мислення старших дошкільників на заняттях з логіко-математичного розвитку</i>	152
Пазюк Світлана Андріївна <i>Наступність у формуванні екологічної грамотності дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку: компетентнісний підхід</i>	158
Сабол Діана Михайлівна <i>Розвиток емоційного інтелекту в дітей дошкільного віку</i>	160
Смольникова Галина Валентинівна <i>Адаптація дітей раннього віку до дошкільного закладу в умовах пандемії</i>	163
Теряєва Лариса Анатоліївна, Потапко Юлія Віталіївна <i>Формування вокально-хорових навичок у дітей дошкільного віку</i>	167
Шелестова Людмила Володимирівна <i>Картина світу та її формування у дошкільників засобами живопису</i>	170
Шило Юлія Василівна <i>Використання мнемотехніки в роботі з дошкільниками</i>	173
4. Нові можливості творчої самореалізації та самовдосконалення педагога в умовах освітньої реформи	
Байдак Ірина Антонівна <i>Потреба педагога в навчанні протягом кар'єри як безпечний гарант його професійного становлення</i>	177
Врадій Катерина Миколаївна <i>Відкриті освітні ресурси та можливості самовдосконалення професійної підготовки сучасного педагога</i>	180
Врадій Катерина Миколаївна, Зінакова Каріна Олексіївна <i>Реалізація педагогічної спадщини М.Монтессорі в професійній підготовці вихователя закладу дошкільної освіти</i>	182
Гончаренко Алла Миколаївна <i>Самоосвіта педагога як фактор реалізації змісту програми “Я-КИЯНИН”</i>	187
Кифенко Анна Миколаївна, Міщенко Зінаїда Іванівна <i>Робота над ансамблем в навчальному хоровому колективі</i>	189
Котелянець Юлія Сергіївна <i>Організація професійної підготовки майбутнього вихователя до формування творчості дітей старшого дошкільного віку засобами інтеграції мовленнєвої та конструктивної діяльності</i>	191
Лигоміна Тетяна Анатоліївна <i>Формування професійного іміджу практичного психолога закладу освіти як засіб самовдосконалення фахівця</i>	195
Лютко Оксана Михайлівна <i>Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників ЗДО у контексті інституційного аудиту</i>	197

САМООСВІТА ПЕДАГОГА ЯК ФАКТОР РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРОГРАМИ «Я - КИЯНИН»

Гончаренко Алла Миколаївна, завідувачка кафедри
дошкільної та початкової освіти ІПО
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидатка педагогічних наук, доцентка

Анотація. У статті розкриваються вектори та особливості самоосвіта вихователя закладу дошкільної освіти. Поєднується контекст змісту програми «Я – киянин» та професійна потреба особистісного зростання. Виокремлено напрями самоосвіти педагога.

Ключові слова: самоосвіта; самопідготовка; програма «Я-КИЯНИН».

Означена проблема пов'язана з впровадженням регіональної парціальної програми розвитку дітей старшого дошкільного віку «Я – киянин», що є результатом експериментального дослідження «Виховуємо киянина». Дослідження проводилося у контексті постановки стратегічного наукового пошуку - «Моделювання змісту і технологій професійного розвитку педагогів в умовах компетентної освіти». Проблема, що розглядається у статті, дотична акмеологічним підходам у освіті, що набуває особливої актуальності у зв'язку з реформуванням освіти загалом та її дошкільної ланки зокрема.

Під час написання тез автор спиралася на теоретичні роботи учених, які розглядали проблему освіти й самоосвіти як нову парадигму (А.Деркач, В.Зазикін, Н.Кузьміна, В.Максимова, О.Вознюк, О.Тичина). У роботах розкрито об'єктивні й суб'єктивні фактори, що сприяють або перешкоджають прогресивному розвитку дорослої людини у своєму професійному зростанні [3]. Ще відомий психолог В.Зеньківський у своїй роботі «Про соціальне виховання» (1920 р.) називав дошкільну ланку в Україні найкращою в світі, бо вона є національно спрямованою, спирається на діяльність дитини, долучає її до загальнолюдських цінностей. Тривалий період дошкільна освіта орієнтувалася у своєму змісті на основи шкільного навчання та його форми. Проте впровадження особистісно орієнтованої моделі повернуло нас до витоків: маленьку дитину треба вправляти у двох основних галузях знань: у пізнанні своєї індивідуальності та умов життя, від яких вона залежить і на які сама впливає. Сьогоднішні зміни у системі дошкільної освіти, що вибудовуються на нових основах, з використанням видозміненого чи нового змісту дають практикам оптимістичний імпульс до змін, до творчості. Це перспективний етап формування творчого потенціалу сучасного педагога [5].

Саме з орієнтиром на творчість побудовано зміст програми «Я - киянин». Програма відмінна від всіх попередніх, не містить вимірів, показників навченості дітей, не орієнтована на засвоєння знань. Це й викликає у вихователів низку запитань, що охоплюють підходи та методи, способи організації та активізації дітей та ін.

Освітня програма «Я – киянин» взяла за мету ефективного залучення до освітнього процесу соціокультурних, природних, історичних особливостей столичного регіону задля забезпечення умов для повноцінного особистісного буття дошкільників, виховання любові та почуття причетності до життя свого міста. Широкий обсяг змістового матеріалу передбачає його вибірковість відповідно до

місцевості, зони найближчого розвитку дитини, рівня її обізнаності, інтересу та культури, принесеної з родини.

Тому педагогам пропонується вийти за рамки штучно створеного буття у приміщенні освітнього закладу і звернути увагу на навколишній простір. Така вимога потребує достатньої обізнаності вихователя з соціокультурним життям Києва, своєрідністю природничої основи столичного простору. І, що найважливіше, бути активним громадянином, другом свого рідного міста – знати його історію та показувати приклад власних внесків у створення соціокультурного ландшафту столиці. Не менш відповідальним є й таке ставлення до киян і Києва, що спрямовано на ідею посилення внесків у сталий розвиток суспільства.

Закономірним видається те, що більшість вихователів прагнуть поваги й довіри до себе у побудові освітнього процесу з дошкільниками, сподіваються на свободу у самопідготовці [1]. Самопідготовка охоплює такі знання й уміння, що їх свого часу вихователь не здобув, бо вони не передбачалися офіційною системою базової освіти. Однак, вони вкрай необхідні йому для досягнення професійної мети, що ставить сьогодні. Це шлях самоосвіти, що утворює нерозривну паралель з самопідготовкою і самовихованням.

У час реформування освіти сучасний педагог переосмислює систему загалом і себе у ній. Усвідомлена потреба в розвитку створює підставу для потреби у самовихованні. Це найбільш інтенсивний розвиток сил і здібностей особистості, тому його успішний перебіг вимагає від неї відповідного рівня готовності.

Вихователь сприймає професійну потребу як потребу особистісного зростання, вбачає життєву необхідність у пізнанні свого краю, у причетності до змін та активності у їх творенні. Цей процес не миттєвий, він потребує певного рівня соціально-педагогічної компетентності, самокритичного погляду. Та саме такий вихователь зможе закласти у дитині поняття ціннісного ставлення до свого середовища та людей, що супроводжують її життєдіяльність. Так формується траєкторія громадянського та національного розвитку [2].

Нові підходи програми «Я – киянин» передбачають позитивно-діяльне ставлення педагога до життя, відкритість інноваціям. Зауважимо, у діяльності творчого педагога завжди наявні дослідницькі елементи.

Очевидно, що сутність самоосвіти полягає ще й в тому, що її зміст, форми та методи підпорядковуються індивідуальним особливостям педагога, рівню його професійно-педагогічної культури, умовам праці, реальним можливостям та розумінню своїх резервів.

Розгортаючи зміст цього процесу, знаходимо подібність думок у науково-методичній роботі, яка з недавнього часу актуалізується у зв'язку з тим, що сучасні педагогічні колективи активні у апробаціях освітніх програм, інновацій, технологій та сягають спроб педагогічного дослідження чи розробки дослідно-експериментальних проєктів.

Спираючись на думку В.О. Сухомлинського про колективний експеримент та сучасні трактування змісту науково-методичної роботи, дозволимо собі розглядати її як один з напрямів самоосвіти педагога щодо реалізації змісту програми «Я – киянин», що спрямований на:

- підвищення теоретичного та психолого-педагогічного рівнів педагога, його професійно-педагогічної культури;

- організацію роботи з вивчення інноваційних технологій у контексті сталого розвитку;
- вивчення, узагальнення та адаптацію досвіду закладів дошкільної освіти, що здійснювали дослідно-експериментальний проєкт «Виховуємо киянина»;
- організацію діяльності творчих груп щодо реалізації змісту подібних проєктів;
- створення тимчасових дослідницьких колективів, що об'єднують дослідників-педагогів та вчених [4].

Отже, рушійною силою самоосвіти педагога є створення умов стимулювання тих, хто експериментує, шукає, помиляється. Психологізація освітнього процесу вимагає підвищення фахового рівня педагогів, усвідомлення того, що сучасний вихователь це – конструктор, який, створюючи умови, моделюючи різноманітні форми розвивальних ситуацій, здійснює психолого-педагогічний супровід життєдіяльності дитини-киянина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бех І.Д. Особистісно-орієнтована модель виховання як науковий конструкт. URL : [https://www.google.com/url?client=internal-element-cse&cx=partner-pub-3317167162609756:3134777453&q=http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/3/vupysk_21.pdf&sa=U&ved=2ahUKEwjm1Nac_bbtAhXI-
ioKHezZCX4QFjADegQIBxAB&usg=AOvVaw162EgRaRLS8MFkvXIQm6T7](https://www.google.com/url?client=internal-element-cse&cx=partner-pub-3317167162609756:3134777453&q=http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/3/vupysk_21.pdf&sa=U&ved=2ahUKEwjm1Nac_bbtAhXI-
ioKHezZCX4QFjADegQIBxAB&usg=AOvVaw162EgRaRLS8MFkvXIQm6T7) (дата звернення: 05.12.2020).
2. Гончаренко А.М. Самопідготовка сучасного педагога в умовах модернізації дошкільної освіти. *Акмеологія – наука XXI століття*: матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. С.187-191.
3. Ніколаєску І.О. Практичні основи акмеологічного розвитку в умовах освітньо-інформаційно простору: навч-метод. пос. Черкаси: ОІПО, 2012. 216 с.
4. Сухомлинський В.О. Колективне дослідження проблеми «Єдність думки і почуття». Вибрані твори в п'яти томах. К. : Рад. шк., 1977. Т.4. С.74-79.
5. Шкляєва Г. О. Гуманізація освітнього середовища в контексті формування ціннісного світогляду особистості дитини. *Гуманізація – найкоротший шлях до особистості*: матеріали Всеукр. наук.-практ. майстерні. Кременчук: Методичний кабінет, 2019. С. 66-71.

РОБОТА НАД АНСАМБЛЕМ В НАВЧАЛЬНОМУ ХОРОВОМУ КОЛЕКТИВІ

Кифенко Анна Миколаївна, викладачка
циклової комісії музики та хореографії Фахового коледжу “Універсум”
Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидатка педагогічних наук
Мищенко Зінаїда Іванівна, викладачка
циклової комісії музики та хореографії Фахового коледжу “Універсум”
Київського університету імені Бориса Грінченка

Анотація. Розкрито значення роботи над ансамблем в навчальному хоровому колективі та роль дисципліни «Хоровий клас та практикум роботи з хором» в музичному розвитку студентів, формуванні їхньої здатності проникати у зміст музичних творів.

Ключові слова: хоровий колектив, хорова звучність, навчання студентів.